

# EEN RARE KALENDER

## EEN « RARE » KALENDER

*door Br. F. Schepkens*

De anti-kristelijke stroming die de Franse Revolutie kenmerkte, werd door onze mensen verafschuwd, en al wat naar « sansculotten » rook ondervond hevige tegenkating. Denken we maar aan de Boerenkrijg !

Ons land werd bezet door de revolutielegers en bij Frankrijk gevoegd door het decreet van 1 maart 1793. Voorheen werd ons grondgebied geregeerd door Jozef II, zoon van Keizerin Maria-Theresia, en broeder van Koningin Marie-Antoinette, die samen met haar echtgenoot, Koning Lodewijk XVI onthoofd werd te Parijs op 21 januari 1793.

Eén en ander, maar vooral deze revolutionaire gebeurtenissen in Frankrijk, leidden tot een nieuwe tijdrekening. Het koninkdom had afgedaan en nu moest die « papistische » of gregoriaanse kalender uit het publieke leven maar eens voorgoed verbannen worden.

Philippe Fabre d'Eglantine (1750-1794) een dichter en letterkundige, die trouwens op het schavot zijn hoofd zou verliezen, en de wiskundige Jozef Louis Lagrange (1736 - 1813) riepen een nieuwe tijdrekening in het leven, die gelukkig maar veertien jaar zou bestaan.

An 1 begon op 22 september 1792 en meteen startte die « rare kalender » tot 31 december 1805, datum waarop Napoleon naar de gregoriaanse kalender zou terugschakelen.

Om nu te weten op welke datum Jan Jansen of Jozef Peeters, geboekt als zijnde geboren op de dertigste dag van de maand messidor van het jaar 11, volgens onze kalender geboren werd, moet de brave stamboomliefhebber, een rekonversie-tafel raadplegen, waarin de gehele « rare kalender », dag per dag, maand per maand, en jaar per jaar, uitgepluisd staat met de gregoriaanse datum ernaast die eraan beantwoordt. In dit geval wordt het dan 19 juli 1803.

Hoe stak die kalender in mekaar ?

Vooreerst werd de jaartelling veranderd. Het revolutiejaar 1 werd ingedeeld in twaalf gelijke maanden van elk dertig dagen. De namen van de maanden waren : Vendémiaire of wijnmaand (sept.-okt.) - Brumaire : mistmaand (okt.-nov.) - Frimaire : rijpmaand (nov.-dec.) - Nivôse : sneeuwmaand (dec.-jan.) - Pluviôse : regenmaand (jan.-feb.) - Ventôse : windmaand (feb.-maart) - Germinal : kiemmaand (maart-april) - Floréal : bloeimaand (april-mei) - Prairial : weidemaand (mei-juni) - Messidor : oogstmaand (juni-juli) - Thermidor : hete maand (juli-augustus) - Fructidor : vruchtmaand (aug.-sept.).

Iedere maand werd verdeeld in drie gelijke delen van elk tien dagen, genaamd « Decades ». De namen van de dagen van iedere decade waren : primidi, duodi, tridi, quartidi, quintidi, sextidi, septidi, octidi, nonidi en decadi.

De zondagen, maar ook de vrijdagen met het verbod tot vlees-eten, vielen eenvoudig weg. De tiende dag was de rustdag. Wie op decadi waagde te werken, werd door de wet gestraft, evenals wie nog van maandag of dinsdag durfde te spreken. Op decadi zetelden de rechtbanken, moest men trouwen of deelnemen aan vergaderingen en feestelijkheden die door de Staat werden georganiseerd. Na de tiende maand volgden vijf dagen, die aan geen enkele maand toebehoorden, ze heetten « sansculotides ». Een schrikkeljaar noemde men « La Franciade », en de supplementaire dag die erop volgde werd « de dag van de Revolutie » genoemd, en nam plaats onmiddellijk na de vijf dagen. Die overschotjes-van-dagen waren vakantiedagen voor braspartijen en de onmisbare officiële feestelijkheden.

De officiële instanties in België werden verplicht de nieuwe tijdregeling te volgen. Het gevolg was dat veel brave en minder brave burgers op de duur niet meer wisten hoe oud ze waren. In veel dorpen was de pastoor gevluht of was er geen, en moesten de mensen soms uren ver gaan om een kindje in het geheim te laten dopen.

De ouders keken dan de kat uit de boom en wachtten zelfs vier of vijf jaren om hun jongse telg voor de kerk te laten dopen. Vele kinderen werden nooit in burgerlijke boeken opgetekend, zodat ze officieel nooit bestaan hebben. Op doodsprentjes uit die jaren kon een afgestorvene enkele jaren ouder zijn dan hij in feite wel was. Sommige jaren werden dan dubbel geteld. Menig pastoor heeft toen wel eens het huwelijk van twee « minderjarigen » ingezegend.

Veertien jaar lang vrijdags vlees eten, in de week kermis vieren, op een zondag moeten trouwen of naar een begrafenis gaan, midden in de week met zondagse kleren naar een vergadering gaan luisteren, zondags met een mestkar naar het veld moeten trekken, het waren allemaal zoveel ongewone dingen, zodat iedereen na verloop van tijd, zijn tel kwijt was. Met een nieuw kalendertje tegen de muur, hebben wij wellicht minder problemen dit nieuwe jaar.